

Ewa Kochan

Filozofowie polscy na wystawie

Rocznik Historii Filozofii Polskiej 23, 406-410

2009/2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(Koneczny nazywa je kategoriami bytu ludzkiego albo quincunxem – pięciomianem). Konkretny cechujący daną cywilizację sposób konstruowania rzeczywistości społecznej nazywa on „metodą życia zbiorowego”. Koneczny skupiając się jedynie na znaczących historycznie cywilizacjach (tj. długotrwałych i obecnych w świecie mu współczesnym) wyróżnił 7 cywilizacji: żydowska, turańska, bramińska, arabska, chińska, bizantyjska i łacińska). Powyższe formacje różnią się metodami organizacji życia społecznego, co ma źródło w swoistym dla każdej z nich pojmowaniu wartości pięciomianu, a zatem różnorodnymi ich obiektywizacjami w praktyce społecznej. Tłumaczy to obserwowany w świecie pluralizm religii, koncepcji dobra, sposobów gospodarowania, obyczajowości i pojęć piękna, stanowiąc jednocześnie argument na rzecz niewspółmierności cywilizacji.

Magdalena Michalik-Jeżowska

🏰 Szczecin 🏰

Filozofowie polscy na wystawie

W znanym szczecińskim Klubie XIII Muz 3 kwietnia 2009 roku miało miejsce oficjalne otwarcie Wystawy *Filozofowie polscy*. Komisariat wystawy to Celina Gajewska i Agata Piotrowska, studentki III roku filozofii z el. kulturoznawstwa Uniwersytetu Szczecińskiego, przy współpracy Emilii Błądek i Katarzyny Figurskiej, opiekę naukową sprawowała dr Ewa Kochan. Na wystawie zostały zaprezentowane prace studentów III roku filozofii i filozofii z el. kulturoznawstwa US.

Wystawa została umieszczona w programie X Dni Filozofa, cyklicznej studenckiej imprezy filozofów szczecińskich organizowanej przez Koło Naukowe Filozofów Uniwersytetu Szczecińskiego. Dni Filozofa cieszą się już znacznym uznaniem nie tylko w Szczecinie,

ale i w ogólnopolskim środowisku filozoficznym ze względu na zaangażowanie organizatorów, poziom prezentacji i rangę oraz popularność zapraszanych gości.

Organizatorzy tegorocznych Dni dla filozofii polskiej zarezerwowali w ogóle miejsce uprzywilejowane. Nazwiska polskich filozofów pojawiły się w tytułach większości referatów. Charakterystyczne i zasługujące na podkreślenie jest to, że dokonując przecież swobodnego wyboru problematyki o filozofach polskich mówili prawie wszyscy młodzi referenci. Karolina Barbarska – studentka IV roku filozofii US – wygłosiła referat: *Ingardena a Bataille'a rozumienie śmierci jako ugruntowanej w dyskursie kulturowym*, absolwent filozofii US – mgr Jacek Moroz – rozważał na temat: *Czy skrajny konwencjonalizm Ajdukiewicza prowadzi do relatywizacji prawdy*, Milena Jakubiak z III roku filozofii US przedstawiła wystąpienie: *Spór Woleńskiego i Życińskiego o kwestie wiary i niewiary*. Także gość specjalny Dziesiątych Dni Filozofa, prof. Tadeusz Gadacz, wieczorne kameralne spotkanie poświęcił Józefowi Tischnerowi. Wystawa poświęcona polskim filozofom stanowiła zatem integralną część imprezy, momentami zaś uzupełnienie i ilustrację wykładów. Po zakończeniu Dni Filozofa wystawa została przeniesiona do budynku głównego Wydziału Humanistycznego US, gdzie była prezentowana w holu głównym do końca maja.

Na Wystawę Filozofowie polscy złożyły się 34 plakaty edukacyjne poświęcone czołowym polskim filozofom od średniowiecza, aż po nieco bardziej uprzywilejowaną współczesność. Plakaty zaprezentowane w formie profesjonalnego wydruku, co było możliwe, podkreślmy, dzięki pomocy Władz Dziekańskich Wydziału Humanistycznego US, zostały opracowane i przygotowane przez studentów na zajęcia z filozofii polskiej. Studenci otrzymali przywilej wyboru przedstawianych postaci z dość szerokiego grona myślicieli polskich. Zachowali także dużą swobodę wyboru treści i formy prezentacji, posiadłszy uprzednio niezbędną wiedzę na temat specyfiki plakatu edukacyjnego i zadań, do jakich służy. Prace były zatem dziełami w istocie autorskimi, co

wyjaśnia ich założoną różnorodność i „wielobarwność” oraz stanowi o atrakcyjności prezentacji. Podczas kilku kolejnych spotkań studenci przedstawiali swoje prace poddając je ocenie kolegów i wykładowcy. Po dokonaniu poprawek i zmian najlepsze zostały zakwalifikowane na wystawę. Studenci – autorzy plakatów i organizatorzy wykazali się dużym zaangażowaniem, często wręcz zapałem podczas pracy nad wystawą. Już choćby z tego powodu to dość trudne zbiorowe przedsięwzięcie można uznać za „opłacalne” i udane. W związku ze zorganizowaną w Szczecinie wystawą poświęconą polskiej filozofii nasuwają się także pewne refleksje dotyczące samej filozofii polskiej, jej nauczania i popularyzacji.

W systematyczny sposób filozofia polska może być, jak wiadomo, wykładana na dwa sposoby. Może stanowić odrębny przedmiot studiów filozoficznych – i z taką sytuacją mamy do czynienia w Szczecinie. Po drugie, historia polskiej myśli filozoficznej może być włączana w program wykładów, a może i ćwiczeń, z filozofii średniowiecznej, nowożytnej i współczesnej. W przekonaniu wszystkich zainteresowanych filozofią polską to pierwsze rozwiązanie jest zdecydowanie bardziej korzystne. Często bowiem bywa tak, że obszerny materiał historii powszechnej ogranicza, marginalizuje, a w skrajnych przypadkach eliminuje historie regionalne czy partykularne. Historia filozofii polskiej prowadzona jako przedmiot odrębny to gwarancja, że w pewnym określonym czasie studenci na pewno będą studiować polskich myślicieli i polskie koncepcje. Czasu tego jest jednak najczęściej niewiele, co ma znaczenie tym bardziej, że podczas zajęć z filozofii polskiej omówić i przedyskutować należałoby materiał wyjątkowo obszerny: wszak historia polskiej myśli filozoficznej rozpoczyna się w dobrze opracowanym przez historyków średniowieczu, a kończy w naszych czasach. Sztuka dobrej organizacji zajęć z filozofii polskiej, szczególnie ćwiczeń, to zatem sztuka umiejętnej selekcji. Filozofia polska jest przedmiotem odmiennym od innych przedmiotów historycznych także i z innej przyczyny. W opinii wielu historyków, przykładowo nestora historii filozofii polskiej Henryka Struvego,

specyfiką polskiej myśli jest jej powiązanie nie tylko z filozofią powszechną, ale także z życiem narodu, z, jak to powiedzielibyśmy dzisiaj, różnymi aspektami narodowej kultury, z życiem politycznym i społecznym. Oprócz więc obszerności materiału, historia filozofii polskiej zmierzyć się musi także z tym problemem, co oznacza, że jest ona w stopniu nieporównanie większym niż inne historią kultury. W naszym przekonaniu okoliczności te sprawiają, że w nauczaniu historii filozofii polskiej tradycyjne metody – klasyczny wykład, niezbędna lektura tekstów filozoficznych i dyskusja, pisanie rozmaitego typu prac – mogą być doskonale uzupełniane przez formy niekonwencjonalne. Plakat edukacyjny posiadający wszystkie zalety form wizualnych zasługuje tu na szczególne wyróżnienie.

Korzyści realizacji tego pomysłu było kilka. Studenci w praktyce mogli zapoznać się z materiałem obszerniejszym i bardziej „wielowymiarowym” niż zwykle. Filozofia polska przedstawiana w takiej właśnie formie naocznie ujawniła swoje bezdyskusyjne bogactwo, złożoność i oryginalność. Wyraźniej można było pokazać liczne związki filozofii polskiej z polską kulturą. Atrakcyjna, często oryginalna forma prezentacji przyczyniła się do podniesienia atrakcyjności samej problematyki, uwypuklenia jej specyfiki. I wreszcie sprawa ostatnia, choć wcale nie najmniej ważna. Student filozofii to także, przynajmniej potencjalnie, przyszły nauczyciel czy wykładowca. Plakat edukacyjny był więc pomyślany zatem nie tylko jako metoda czy zadanie podczas studiowania filozofii polskiej, ale także jako sposób i forma jej nauczania i popularyzacji. Studenci przystąpili do realizacji projektu z pełną świadomością takiego właśnie celu całego przedsięwzięcia biorąc na siebie rolę nie tylko twórców plakatów, ale także autorów prezentacji i komentatorów. Zasada, wedle której ucząc innych najlepiej uczymy się sami, dobrze sprawdziła się i w tym przypadku. Z inicjatywą wystawy związane są także plany jej wykorzystania podczas promocji filozofii i popularyzacji filozofii polskiej w szkole średniej. Czy plany te uda się zrealizować – pokaże przyszłość.

Wystawa *Filozofowie polscy* z perspektywy praktyki dydaktycznej jest zapewne wydarzeniem nietypowym. Mam jednak szczerze przekonanie, że nawet jako przedsięwzięcie nietypowe, była ważna i interesująca, stanowić może także inspirację dla działań edukacyjnych i popularyzatorskich poświęconych filozofii polskiej (i nie tylko).

Ewa Kochan

🏰🏰🏰 **Warszawa** 🏰🏰🏰

Trzecie Seminarium Historyków Filozofii Polskiej

W dniu 18 września 2009 roku w Pałacu Tyszkiewiczów-Potockich i w gmachu dawnego Szpitala św. Rocha w Warszawie odbyło się Trzecie Seminarium Historyków Filozofii Polskiej zorganizowane przez Zakład Historii Filozofii Polskiej Instytutu Filozofii UW oraz Fundację Historii Filozofii Polskiej. Seminarium było kolejną konferencją z serii, która nie została dotąd w niniejszym dziale przedstawiona. Sprawozdanie należy zatem uzupełnić o informacje historyczne.

Początkowo projekt Seminarium Historyków Filozofii Polskiej stanowił odpowiedź na postulaty zgłaszane podczas dyskusji sekcyjnej *Perspektywy historii filozofii polskiej*, która odbyła się w dniu 17 września 2004 roku, na zakończenie prac Sekcji Historii Filozofii Polskiej VII Polskiego Zjazdu Filozoficznego w Szczecinie. Zarówno w trakcie Zjazdu w Szczecinie, jak i po nim pojawiały się propozycje zorganizowania cyklicznych spotkań służących integracji środowiska historyków filozofii polskiej, dających szansę wymiany wyników badań oraz służących doskonaleniu warsztatu naukowego. Organizacja seminarium została zapoczątkowana przez grupę filozofów skupionych wokół Zakładu Historii Filozofii Polskiej Instytutu Filozofii UW pod kierunkiem prof. UW Stanisława Pieroga. Pierwsze